

ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ В
РЕГИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА
„ПРОФ. БОЯН ПЕНЕВ“ – РАЗГРАД-ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Галя Ралева

В условията на информационна революция и шеметно развитие на IT-технологиите, българските библиотеки са изправени пред предизвикателствата на повишени критерии за търсене на всеобхватна информация. Възникват нови отговорности, свързани с основните ни функции – информационна, образователна, социална и културна. За да отговорим на потребностите на читателите, регионалната библиотека се нуждае от сигурност, свързана с добро финансово осигуряване, синхронизиране на дейността и политиката с потребностите на регионалната общност. Мисията на библиотеката и библиотекарите днес е да предвиждат и да бъдат готови да подпомагат своевременно необходимостта от информация на своите потенциални потребители,

Днес Глобалната мрежа Интернет е леснодостъпна за по-голяма част от населението, особено за по-младите граждани на страната. И въпреки това, библиотеката е място, където потребители и читатели търсят съдействие от библиотечните специалисти, които трябва да бъдат високо образовани и професионално подготвени за тези предизвикателства.

Като основно книгохранилище и най-голяма на територията на Разградска област, Регионална библиотека „Проф. Боян Пенев“ - наследник на 140-годишнината от началото на библиотечното дело в Разград (1870г.), се утвърди като методически, информационен, образователен и културен център и отговорностите на библиотечните специалисти са също толкова сериозни.

В структурата на нашата библиотека няма обособен отдел „Справочно-библиографски“. Тази функция изпълняват библиотечните специалисти, работещи в читалните. Библиографските справки – устни и писмени – се разпределят между колегите в читалня: „Хуманитарни науки“, „Периодика и МЗС“, и „Чужди езици. Приложни и точни науки“. В обособената чуждоезикова читалня се осъществява информационното обслужване на различни групи потребители, където е позициониран и ОИЦ (Обществен информационен център). Разполагаме с много добра база за търсене на информация, подсигурана от библиотечен софтуер, скоростен Интернет достъп и 30 компютърни системи в локална мрежа. Компютрите в служебната мрежа за персонала и за потребителите са сравнително нови, от 2008 година, което позволява лесен и бърз достъп до базата данни на Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и други библиотеки от страната, както тези на нашата библиотека. С въвеждането на програмния пакет на WINISIS е поставено началото на електронните каталози и тематични картотеки от 1999г. Библиотечните специалисти описват аналитично периодичните издания и статии от книги с научен и учебно-методичен характер. Точно тази база данни ни позволява гъвкаво търсене за потребителите. В ежедневната справочно-информационна работа водещ е субективният фактор – библиотекарят-специалист, в неговата индивидуална преценка за най-подходящите информационни документи за съответния потребител. Трудностите ни в информационното обслужване са свързани с липсата на голям брой източници. Какво означава това за нас? Разбира се не е в изготвянето на библиографски справки, а проблемът възниква от това, че част от издирените материали–статии от списания или книги не притежаваме във фонда на библиотеката, не могат веднага да се намерят в Интернет и се налага удължаване на

срока в обслужването на читателите с възможностите за междубиблиотечно книгозаемане, като понякога това се оказва фатално за потребителя.

Така във времето са се натрупали липси на ценни издания във всички отрасли на знанието като причините са комплексни, а най-вече липса на финансови средства, поради което комплектуването в годините на прехода към икономически промени е неритмично и стихийно. А Разградската библиотека не е била и депозитна. Абонаментът на научно-методически списания е ограничен до необходимия минимум. Според търсенето основно се абонираат педагогически издания, периодика в областта на икономиката, литературоведски заглавия, няколко централни ежедневници и местни периодични издания. Стремежът при подбора на периодични издания е да се продължи закупуването на основни заглавия като при това съблюдаваме принципа да има поне по едно издание от всеки отрасъл. Основен контингент от нашите читатели и потребители на предлаганите библиотечно-информационни услуги, които се обръщат към нас за справка, са ученици, студенти, преподаватели, както и научни работници в различни сфери.

През последните години наблюдавахме известен интерес от страна на държавните институции към проблемите на библиотеките. За да се обогати комплектуването на фондовете на библиотеките ни помогнаха програмите на Министерство на културата: „Помощ за библиотеките” и „Българските библиотеки-съвременни центрове за четене и информираност”, което се оказа „глъдка въздух” за обновяване на библиотечните фондове с нови издания и периодика за публичните библиотеки - регионални и читалищни, училищни и вузовски. Подобни инициативи несъмнено помагат за попълване фонда на библиотеките с необходимите и пропуснатите по една или друга причина заглавия. С това значително се улеснява библиотечно-информационното обслужване. От съществено значение е и техническото обезпечаване с компютри, принтери, скенери, копирни машини,

Въпросите на учениците са изцяло свързани с учебния процес по отделни дисциплини. Справките, които ежедневно правим за тях са напълно удовлетворителни – литературно интерпретативно съчинение, анализ на творба, биографична справка, доклади. В моята работа с учениците прави впечатление следния смущаващ факт – нежелание за интензивно четене на голяма част от тях. Децата не четат художествена литература, което рефлектира върху речниковия им запас и уменията да се изразяват правилно. Възникват неудобни и дори смешни ситуации в ежедневната ни работа - обръкват се автори, заглавия и произведения. Справочният фонд предоставя на нашите млади приятели добри възможности за търсене на информация, а наличието на Интернет достъп допълва това, което не можем да предоставим като хартиен информационен документ. В нашата практика има и такъв случай-читател търси статия от списание, което не притежава библиотеката, намерихме сайта на това издание, обрънахме се с молба до един от редакторите да сканират и да ни изпратят по e-mail статията, изненасата ни беше голяма, когато откликнаха още на следващия ден. При необходимост помагаме на учениците да направят регистрация в различни сайтове за разработени теми, например: Romagalo.com и др.подобни.

Информационното обслужване на студентите придобива други измерения – изискванията са по-високи и са свързани с новостите в съвременното висше образование. Студентите от Филиала в Разград на Русенски университет ”Ангел Кънчев” и от другите вузове в страната се обръщат към нас за изпитната си подготовка, при разработване на курсови работи, реферати, доклади и др. Голяма част от младите хора работят, за да могат да се издържат и да учат. Така не им остава технологично време дори да посетят университетската библиотека в града, където е вуза, както и местната регионална библиотека, в повечето случаи депозитна. От

значение са и повишените такси за достъп до вузовските и по-големите библиотеки, а къде остава принципа за безплатна и общодостъпна демократична институция, каквато по презумпция е библиотеката. А сега вече с новоприетия Закон за обществените библиотеки, в сила от 06 юли 2009г., безплатната основна библиотечна дейност за този вид библиотеки-регионални и читалищни, за съжаление не се отнася до библиотеките във ВУЗ.

Има и известен сантимент във факта, че нашите млади читатели продължават да търсят помощ от Регионална библиотека „Боян Пенев” – макар и с ограничен фонд. Колегите умеят да работят с потребителите, полагат усилия да не бъде върнат човек, дошъл в библиотеката, без да бъде обслужен. В тази насока е изключително приятно да отбележа доброто сътрудничество и взаимодействие, което нашата библиотека осъществява с отделите „Междубиблиотечно книгозаемане” на други библиотеки. С колегите от Варна осъществяваме много бърз обмен на данни по електронен път като сканират и изпращат по e-mail търсената статия или част от книга, както и изпращат по пощата изданията. Тази експедитивност напълно отговаря на изискванията на потребителите. Ползотворно е взаимодействието с други регионални библиотеки- в Шумен, Русе, Национална библиотека „Св.св. Кирил и Методий”, основано на коректност и висок професионализъм, за което изказваме нашата професионална благодарност.

За справочно-информационното осигуряване, от няколко години РБ „Проф. Боян Пенев” е абонирали и електронното издание на АПИС- закони. Основно от този продукт се възползват юристи, както и местни бизнесмени, в разградски регион през последните години се развива основно малък и среден бизнес и земеделски производители.

Фондът на Разградската библиотека разполага с пълното течение на „Държавен вестник” от 1944 година до днес. В специализирания отдел „Краезнание” на РБ „Проф. Боян Пенев” се съхраняват документи и материали с изключителна стойност за историята на Разград и областта, от които често се ползват специалистите от Териториален държавен архив и Регионален исторически музей, местни краеведи, както и научни работници, изследващи разградския край. Нашата библиотека работи съвместно с тях по различни инициативи и оформяне на краеведски издания.

Тази година бе обновен и достъпен в Интернет пространството уеб сайта на библиотеката. Ежедневно попълваме страниците с нова информация, за да бъдем в полза на нашите потребители от местната общност, гости на Разград и потребители от страната.

В съответствие с принципа за общодостъпност и социализация на хората с увреждания, в Библиотеката ни има разкрито специализирано компютърно работно място за незрящи. През лятото на 2007год., съвместно със Съюза на инвалидите в България и с финансовата подкрепа на Еврофутбол, бе закупена техника и специализиран софтуер, т.н. „говореща книга”. Програмният продукт „Джоус” се използва успешно от наш редовен млад читател, като той е подпомаган от системния администратор и от библиотекарите в читалнята. Интересът към този софтуер е голям, но работата на читателите с него изисква продължително обучение, започвайки от началната компютърна грамотност. Предстои да бъдат организирани групи като инициатива за продължаващо обучение през целия живот. Нашата библиотека е една от първите в България с изградена рампа за лесен достъп на хора с двигателни проблеми, финансирано от Община Разград. В ежедневното общуване с читатели със специфични потребности се налага да съдействаме за осъществяване на контакти с различни административни институции, оформяне на писма и документи, извършване на справки в Интернет и подпомагане в началните умения за работа с компютър.

Разбира се има още какво да се желае по отношение информационното обслужване в РБ „Проф.Боян Пенев”. В епохата на глобализация се променят параметрите и съдържанието за информираност. Предизвикателство е да се търсят нови модели за развитие на библиотеката. Все по-често говорим за дигитализиране на част от фонда с цел съхраняване на важна за местната общност информация, което до днес не сме успели да направим, главно поради липса на подходяща техника за това, а не е без значение и ограничения кадрови библиотечен ресурс, с който разполага днес нашата библиотека. Решение на този въпрос намираме в кооперирането с друга регионална библиотека, например „Стилиян Чилингиров”-Шумен, за взаимен обмен на дигитални пълнотекстови файлове на книги от фондовете „Редки и ценни”.

Въпросите за информационното обслужване в съвременната библиотека и въобще в съвременния глобален свят, с произтичащите от това проблеми и решения, все повече налага задълбочено вглеждане в съдържанието и търсене на ефективни форми за задоволяване нарастващите потребности на хората от всеобхватна и актуална информираност чрез виртуално справочно обслужване.

Благодаря за вниманието!